

Sygn. akt II CSK 459/11

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z wniosku J. T.

przy uczestnictwie J. S., J. T.,

T. S. i Gminy O.

o wpis prawa własności w księdze wieczystej po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie
Cywilnej w dniu 25 kwietnia 2012 r.,

skarg kasacyjnych – wnioskodawczynie, uczestnika postępowania J.

S. i uczestnika postępowania J. T.

od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 15 marca 2011 r.,

**oddala skargi kasacyjne i zasądza od wnioskodawczynie
i uczestników postępowania J. S. i J. T. na rzecz Gminy O.
kwoty po 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2010 r. utrzymał w mocy wpis referendarza sądowego w księdze wieczystej Kw nr /.../ , na mocy którego w dziale II wpisano jako współwłaścicieli w 1/8 T. S., J. S., J. T., J. T. oraz w 5/8 J. T. Sąd ten ustalił, że przed dokonaniem tego wpisu jako właściciel nieruchomości w księdze wieczystej wpisana była Gmina O. na podstawie decyzji Wojewody K. z dnia 19 listopada 1992 r. Minister Spraw Wewnętrznych stwierdził jej nieważność w decyzji z dnia 31 marca 2010 r. Z kolei w ostatecznej decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. stwierdzono nieważność orzeczenia Ministra Rolnictwa z dnia 12 marca 1959 r., która dotyczyła przejęcia przez Skarb Państwa, na podstawie przepisów dekretu o reformie rolnej, majątku ziemskiego G. (obejmującego nieruchomość, której dotyczył wniosek) należącego do spadkodawców wnioskodawczynie. Sąd Rejonowy uznał, że dokumenty stanowiące podstawę tych ustaleń wskazywały, że Skarb Państwa nie był właścicielem nieruchomości w dacie wydania decyzji komunalizacyjnej i stanowiły one podstawę do uwzględnienia wniosku o wpis w księdze wieczystej zgodnie z żądaniem wnioskodawczynie.

Sąd Okręgowy po rozpoznaniu apelacji Gminy O. postanowieniem z dnia 15 marca 2011 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylił dokonany wpis i wniosek o dokonanie wpisu oddalił. Sąd drugiej instancji stwierdził, że dokumenty załączone do akt księgi wieczystej wskazywały na następstwo po pierwotnym właścicielu majątku ziemskiego G. – L. M. oraz brak tytułu własności po stronie Gminy O. Sąd Okręgowy nie podzielił natomiast oceny Sądu Rejonowego, że decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. wskazuje, że Skarb Państwa nie jest właścicielem nieruchomości. Podkreślił, że prawo własności nieruchomości rolnych na podstawie przepisów dekretu o reformie rolnej przechodziło na rzecz Skarbu Państwa z mocy prawa, a wskazana wyżej decyzja z dnia 21 września 2007 r. została wydana z powodu wady formalnej orzeczenia Ministra Rolnictwa z 12 marca 1959 r. utrzymującej orzeczenie WRN w P. z dnia 30 listopada 1955 r., w postaci braku wniosku uprawnionej osoby. W tej sytuacji należało przyjąć, że istnieje spór co do tego czy nieruchomość, której dotyczył wniosek o wpis podpadała pod działanie dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Tego rodzaju spór mógł być rozstrzygnięty jedynie w trybie przewidzianym w art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (u.k.w.h.), co nie pozwalało na uwzględnienie wniosku.

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni została oparta na obu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 626⁸ § 2 k.p.c., art. 626⁹ k.p.c., art. 31 ust. 2 u.k.w.h., art. 34 u.k.w.h., art. 1 ust. 1 dekretu Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1946 r. o wpisywaniu w księgach hipotecznych prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej, art. 234 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., art. 2 ust. 1 dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej oraz art. 6 k.c. W oparciu o te zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Uczestnik postępowania J. T. w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie art. 140 k.c. w zw. z art. 2 i art. 64 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji, art. 626⁸ § 1 i § 2, art. 626⁹ k.p.c., art. 31 u.k.w.h., art. 34 u.k.w.h., art. 31 ust. 2 u.k.w.h., art. 3 ust. 1, art. 4 i art. 31 ust. 2 u.k.w.h. w zw. z art. 234 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., art. 626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 k.p.c., art. 234 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie apelacji Gminy O., ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Skarga kasacyjna uczestnika postępowania J. S. zawiera zarzuty naruszenia art. 626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c., art. 626⁹ k.p.c., art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., art. 365 § 1 k.p.c., art. 38 ust. 2 u.k.w.h. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., art. 1 u.k.w.h. w zw. z art. 3 u.k.w.h., art. 34 u.k.w.h. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i dokonanie wpisu zgodnie z żądaniem wnioskodawcy, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy wyraził ocenę, że w postępowaniu o wpis w księdze wieczystej nie jest możliwe rozstrzygnięcie sporów o prawo własności, które miałyby

podlegać wpisowi. Ocena ta jest w pełni usprawiedliwiona, bowiem w tego rodzaju postępowaniu wpisowi podlega prawo, którego istnienie zostało wykazane za pomocą odpowiednich dokumentów. Nie były przy tym usprawiedliwione zarzuty skarżących sugerujące, jakoby Sąd Okręgowy odmówił takiej mocy decyzjom Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. oraz Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 marca 2010 r. i z dnia 2 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy stwierdził bowiem wyraźnie, że skutki tych decyzji podlegały uwzględnieniu w rozpoznawanej sprawie. W oparciu o nie przyjął między innymi, że Gmina O. nie posiada tytułu prawnego do nieruchomości, której dotyczył wniosek. Rozpoznając wniosek o wpis sąd bada jedynie treść i formę wniosku oraz dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej (art. 626⁸ § 2 k.p.c.). Stwierdzenie Sądu Okręgowego, że decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 września 2007 r. nie rozstrzyga zagadnienia czy nieruchomość objęta wnioskiem podlegała przepisom dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej, wbrew zarzutom skarżących, nie stanowiła wyjścia poza zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego. Było ono jedynie wynikiem oceny treści tej decyzji, która uchyliła wymienione w niej orzeczenia stwierdzające, że nieruchomość podlegała przepisom dekretu o reformie rolnej, z przyczyn wyłącznie formalnych. W decyzji tej nie stwierdzono, że majątek ziemski G. nie podlegał tym przepisom. Uzasadniony był zatem wniosek Sądu Okręgowego, że prawo własności nieruchomości objętej wnioskiem jest nadal przedmiotem sporu, skoro w myśl przepisów dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej nieruchomości objęte jego przepisami podlegały nacjonalizacji z mocy prawa, a decyzje administracyjne powołane przez wnioskodawczynię pozwalały jedynie na wykreślenie jako właściciela nieruchomości Gminy O. Wniosek nie zmierzał jednak w tym kierunku, a sąd wieczysto księgowy był związany treścią wniosku. Jego przedmiotem było wpisanie do księgi wieczystej jako współwłaścicieli nieruchomości następców prawnych właściciela wpisanego w księdze wieczystej przed Skarbem Państwa. Sąd Okręgowy przyjął zatem zasadnie, że uwzględnienie wniosku było możliwe dopiero po stwierdzeniu, że wpis Skarbu Państwa jako właściciela był pozbawiony podstaw. Jak już wyżej podkreślono trafne było zaś stanowisko, że decyzje administracyjne powoływane przez wnioskodawczynię nie dawały ku temu wystarczających

podstaw. Sąd Okręgowy nie stwierdził przy tym, że na podstawie przepisów dekretu o reformie rolnej istniało domniemanie przejścia nieruchomości rolnych na własność, co bezzasadnie zarzucono w skardze kasacyjnej wnioskodawczyni. Z tych względów nieuzasadnione były zarzuty skarg kasacyjnych dotyczące naruszenia przepisów postępowania stanowiących podstawę dokonywania wpisów w księgach wieczystych oraz zarzuty naruszenia wskazanych przez skarżących przepisów u.k.w.h. Skarżący niezasadnie zarzucili również naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. w związku z nieuwzględnieniem przez Sąd Okręgowy wpisów dokonanych już przez Sąd Rejonowy w oparciu o te same dokumenty, które stanowiły podstawę rozpoznawanego wniosku. Sąd badający istnienie podstaw do uwzględnienia tego wniosku nie był bowiem związany orzeczeniami dotyczącymi wpisu prawa własności odnoszącego się do innych nieruchomości.

Pozbawiony podstaw był również zarzut naruszenia art. 328 § 1 k.p.c., w sytuacji gdy Sąd Okręgowy wskazał wyraźnie podstawę faktyczną i prawną swojego rozstrzygnięcia. Wadliwe odwołanie się do jednego z przepisów (art. 38 ust. 2 u.k.w.h.) nie miało zaś istotnego znaczenia dla oceny zasadności skarg kasacyjnych.

Z przyczyn wyżej wskazanych skargi kasacyjne były pozbawione uzasadnionych podstaw i podlegały oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 520 § 2 k.p.c.